

PROGRAMSKE USMERITVE ZA LETO 2012

I. SPLOŠNO

Na podlagi 1. člena Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 38/1994, 32/1997 in 36/2000) bo Inšpektorat RS za delo v letu 2012 opravljal redne naloge inšpekcijskega nadzorstva nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov, ki urejajo delovna razmerja, plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, zaposlovanje delavcev doma in v tujini, sodelovanje delavcev pri upravljanju, stavke ter varnost in zdravje pri delu ter opravljal inšpekcijsko nadzorstvo tudi nad izvajanjem predpisov, ki to izrecno določajo. V skladu z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/2007- UPB 2 in nadaljnjimi spremembami) bo opravljal nadzorstvo nad izvajanjem dela javno socialno varstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialno varstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo, ter izvajanje dopolnilnih, razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva in varstva otrok in družine, ki so sofinancirani po posebnih pogodbah z Ministrstvom za delo, družino ali socialne zadeve. V okviru organa se bo opravljal tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo dela komisij. S sprejetjem Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/2010) je v inšpekcijski nadzor v okviru Inšpektorata RS za delo vključen tudi nadzor s tega področja.

Pripravljene in izvedene bodo različne usmerjene akcije nadzora tako s področja delovnih razmerij kot tudi s področja varnosti in zdravja pri delu, ki bodo usmerjene bodisi na posamezno skupino subjektov nadzora oziroma v izvajanje predpisov v določeni dejavnosti. Z izvajanjem nadzora bomo poskušali oceniti trenutno stanje na posameznih področjih in pa okrepiti prisotnost pri posebej izpostavljenih subjektih oziroma dejavnostih, istočasno pa so ugotovitve inšpektorjev lahko pomemben prispevek pri oblikovanju predlogov za spremembe predpisov. Usmerjene akcije bodo organizirane na področjih, kjer smo v preteklem času ugotovili večje število kršitev oziroma subjekti nadzora že dalj časa niso bili nadzorovani, ponekod pa bomo nadzor izvajali prvič. Večji del pozornosti bomo namenili kakovosti opravljenega dela in enotnemu uresničevanju politike in ukrepov na področju inšpekcije dela.

Bistvenega pomena za Inšpektorat v prihodnjem letu je novi informacijski sistem zajemanja statističnih podatkov, ki združuje dosedanje tri podatkovne baze in je bil potreben temeljite prenove. Novi program prinaša tudi številne prednosti, vsak podatek se bo vnesel samo enkrat, podatki bodo dosegljivi brez zamikov, manj bo tudi administrativnega dela in podvajanja. V nadaljevanju bomo zelo pozorni na pravne podlage za zbiranje podatkov na inšpektoratu in trudili se bomo, da bodo vzpostavljene takšne pravne podlage, ki omogočajo elektronsko poslovanje.

Pripravljamo tudi reorganizacijo ter temu primerno obsežno spremembo akta o sistemizaciji delovnih mest, kar pomeni, da se bodo združevale posamezne enote, s tem pa bomo lahko reševali tudi probleme s pomanjkanjem kadra, tako inšpektorjev kot tudi drugih profilov (izterjava, finance, informatika, sodelovanje z mediji itd.). Vzporedno bomo pripravili tudi pravne podlage za spremembe organizacije v novem Zakonu o inšpekciji dela ter predlagali vsebinske spremembe tega zakona, ki bodo olajšale delo inšpektorjev. Aktivno bomo sodelovali tudi pri predlogih sprememb druge zakonodaje, pri kateri opažamo, da bi spremembe izboljšale učinkovitost uveljavljanja pravic posameznikov in pripomogle k učinkovitejšemu delu inšpektorjev.

Inšpektorat RS za delo bo ob represivnem delovanju tako kot že doslej tudi v letu 2012 deloval preventivno. Preventivno vlogo izvaja na podlagi 4. člena Zakona o inšpekciji dela s podajanjem strokovne pomoči delodajalcem in delavcem v zvezi z uresničevanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti. Ravno tako bomo v letu 2012 sodelovali z drugimi inšpekcijami, z zavodi, pristojnimi za zaposlovanje, z zavodi za zdravstveno zavarovanje ter za pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot tudi s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev ter ostalimi strokovnjaki s področja dela.

Zelo pomembno področje je izvajanje Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/2011), ki bo v prihodnje zahtevalo veliko pozornosti, tudi v preventivnem smislu. Zakon v predpise o varnosti in zdravju pri delu vnaša novo skupino nevarnosti za zaposlene, ki jih je potrebno upoštevati, to so tako imenovana psihosocialna tveganja na delu. To so različna ravnanja in okoliščine v zvezi z delom, ki v posledici lahko povzročijo konflikt in stres, ter v primeru daljšega trajanja, tudi resne zdravstvene okvare. Tudi kot delodajalec bomo sprejeli ukrepe in poskrbeli za ureditev delovnih mest in opreme v zvezi z nevarnostjo tretjih oseb.

Kot ena izmed posledic gospodarske krize se kaže vsesplošna problematika v zvezi s plačilom za delo in regresom za letni dopust. Za učinkovitejše delovanje inšpektorata v zvezi z ugotavljanjem tovrstnih kršitev se bo intenziviralo sodelovanje z Davčno upravo RS, predvsem v zvezi z vzpostavitvijo vzajemnega sistema obveščanja o ugotovitvah pri inšpekcijskih nadzorih, ki bo posledično omogočilo dosledno sankcioniranje kršiteljev ter ob izpolnjenih pogojih sprožilo podajo kazenskih ovadb pristojnim organom.

Aktivnejše sodelovanje, ki je bilo v letu 2011 vzpostavljeno z Varuhom človekovih pravic, Komisijo za preprečevanje korupcije, Uradom za enake možnosti in Nacionalnim preiskovalnim uradom se bo v letu 2012 nadaljevalo.

Sodelovali bomo tudi pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov, sodelovanje pa bo potekalo tudi na medresorski ravni preko različnih delovnih skupin (npr. medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi).

Inšpektorat RS za delo bo v letu 2012 izvajal tudi obveznost glede nadzora izvajanja usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih ter organizacije in izvajanja preverjanja znanja koordinatorjev za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti.

V letu 2012 bo Inšpektorat RS za delo organiziral 10. konferenco, s katerimi širšo strokovno javnost opozarjamo na določeno tematiko in na ta način poskušamo delodajalce spodbuditi k ustrežnejšim rešitvam različnih vprašanj. V letu 2012 bomo opravili pregled desetletnega dela, v ospredju pa ostajajo psihosocialni dejavniki tveganj.

Ustrezno pozornost bomo posvetili vsebinam na spletni strani, da bodo informacije o delu inšpektorata na čim bolj jasn in razumljiv način predstavljene javnosti. V skladu z zakonodajo bomo obveščali javnost o svojih ugotovitvah ter izrečenih ukrepih.

Pomemben del nalog bo vezan tudi na delo Inšpektorata RS za delo kot prekrškovnega organa.

Za potrebe organa bodo načrtovani in vodeni postopki ter opravljene tudi analize, poročila in drugi dokumenti s področja financ, kadrovskega področja in druge obveznosti s področja upravljanja s človeškimi viri in integritete.

Na področju delovanja Inšpektorata RS za delo v mednarodnem prostoru bo Inšpektorat RS za delo izvajal naloge, ki se nanašajo na delovanje v Odboru glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committe). Naše aktivnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Revidirane Evropske socialne listine ter vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se to nanaša na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti. Inšpektorat RS za delo bo v letu 2012 sodeloval tudi pri izvajanju Twinning projekta v Črni gori, ki se nanaša na harmonizacijo in implementacijo zakonodaje na področju inšpekcije dela in varnosti pri delu.

Zakonodaja na več mestih zahteva strokovno usposobljenega uslužbenca. Tako iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela, iz Zakona o inšpekciji dela kot tudi iz Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 56/2002, 26/2007) izhaja, da ima inšpektor pravico in dolžnost izpopolnjevati svoje strokovno znanje in se usposabljati za opravljanje svojih nalog. Zato bomo na Inšpektoratu RS za delo tudi v letu 2012 organizirali izpopolnjevanja oziroma usposabljanja uslužbencev, predvsem na tistih področjih inšpekcijskega nadzora, ki v zadnjem času doživljajo največ sprememb oziroma se nanašajo na pooblastila inšpektorjev in zagotavljanje enotne politike nadzora organa. Z letnim načrtom izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja uslužbencev Inšpektorata RS za delo se bo določilo podrobnejše vsebine, vrste in nameni. Usposabljanje prispeva k optimalnejši izrabi delovnih zmožnosti ter k večji delovni uspešnosti, zlasti če so potrebe po usposabljanju pravilno ugotovljene ter je načrtovanje usposabljanja sistematično in stalno.

II. POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2011

Inšpektorat RS za delo bo na podlagi 5. člena Zakona o inšpekciji dela predložil resornemu ministrstvu poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto. Poročilo bo dobilo novo celostno podobo.

III. USMERJENE AKCIJE NADZORA S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ IN S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

V letu 2012 bodo inšpektorji za delo izvajali različne usmerjene akcije nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu ter s področja delovnih razmerij.

V zadnjem času se vse pogosteje srečujemo s problematiko psihosocialnih tveganj na delu. Le ta so bila opredeljena kot eden izmed poglobitnejših sodobnih izzivov za varnost in zdravje, kajti na delovnem mestu so povezana s težavami, kot so težka obremenitev, monotono delo, raznolika pričakovanja glede delovne uspešnosti, stres v zvezi z delom ter nasilje, nadlegovanje in ustrahovanje na delovnem mestu. Poleg tega postaja očitno, da je stres povezan s slabšo zmogljivostjo, večjo odsotnostjo od dela in tudi z večjim številom nezgod. Prekomeren stres je nevaren za zdravje delavca in lahko povzroči, da oseba ni več zmožna obvladati vseh zahtev.

Njihova obravnava bo v letu 2012 kot rdeča nit vključena v obe področji nadzora, saj smo si zastavili cilj prispevati k vzpostavitvi takega delovnega okolja in storitev na področju zdravja pri delu, ki bo omogočal delavcem polno in produktivno delovanje v poklicnem življenju.

Za doseg tega cilja bo inšpektorat aktivno sodeloval pri promociji varnosti in zdravja na nacionalni ravni ter se

aktivno vključil tudi v vseevropsko kampanjo na tem področju. Ciljne skupine so zdravstveni sektor, vključno s socialnim varstvom, storitveni sektor in transportni sektor. Na spletni strani smo pripravili različna gradiva v smislu presoje, smernic in orodij za pregled psihosocialnih tveganj na delu.

Namen in kratka vsebina drugih usmerjenih akcij sta predstavljena v nadaljevanju.

A. USMERJENE AKCIJE, KI SE BODO IZVAJALE NA OBEH PODROČJIH NADZORA

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri prevoznikih oseb in blaga

Kljub temu, da se je akcija že izvajala, ugotovljamo večje število kršitev. V letošnjem letu smo prejeli pobudo za poostreni nadzor tudi s strani sindikatov. V okviru akcije bomo na področju delovnih razmerij preverili izvajanje določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z aktom o sistemizaciji oz. izjavo o varnosti (če delodajalec zaposluje manj kot deset delavcev), zaposlovanjem, opravljanjem dela na podlagi pogodb civilnega prava, v primerih obstoja elementov delovnega razmerja, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, nočnim delom ter vodenjem evidenc na področju dela itd. Inšpektorji bodo preverjali tudi izvajanje določb Zakona o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih (Uradni list RS, št. 76/2005 s spremembami).

Prevozniki, ki se ukvarjajo s prevozom oseb in blaga, so pri svojem delu izpostavljeni tudi posameznim nevarnostim, ki niso neposredno povezane z upravljanjem in vožnjo prevoznega sredstva. Zlasti pri manjših delodajalcih, ki se ukvarjajo s prevozom blaga, izstopajo nevarnosti glede dvigovanja, prenašanja, spuščanja, potiskanja, vlečenja, nošenja in premikanja bremena.

Prav tako bodo v okviru akcije nadzorovana opredelitev nevarnosti in ukrepov v oceni tveganja, izvajanje preventivnih zdravstvenih pregledov, usposabljanje za varno delo vključno z dodatnimi znanji glede uporabe dviznih naprav, pregledi in preizkusi ter ustreznost delovne in dodatne opreme, ki se uporablja pri zagotavljanju in izvajanju storitev ter zagotavljanje in uporaba ustrezne osebne varovalne opreme.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja delovnopravne zakonodaje in zagotavljanja varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih

Kljub gospodarski krizi, ki se je najmočneje odrazila ravno v dejavnosti gradbeništva, ostaja ta dejavnost še naprej pri vrhu, kar zadeva število ugotovljenih kršitev delovnopravne zakonodaje, kakor tudi v povezavi s hujšimi nezgodami pri delu. V letu 2012 se zato predlaga ponovna izvedba usmerjene akcije nadzora, in sicer tako na področju delovnih razmerij, kakor tudi na področju varnosti in zdravja pri delu. Na področju izvajanja delovnopравnih predpisov bo poseben poudarek dan vprašanju zakonitosti zaposlovanja, zlasti zaposlovanja državljanov držav članic EU ter državljanov tretjih držav. Glede na številne kršitve, ki jih inšpektorji ugotavljajo v povezavi z nezakonitim zagotavljanjem dela, bo pod drobnogledom tudi izvajanje instituta zagotavljanja dela delavca drugemu uporabniku. Inšpektorji bodo posebej pozorni tudi na izvajanje določb, ki se nanašajo na delovni čas, odmore in počitke ter letni dopust.

Gradbeništvo velja za najnevarnejšo dejavnost, saj se največ nezgod pri delu zgodi prav na gradbiščih. V zadnjih letih se je stanje v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na slovenskih gradbiščih sicer vidno izboljšalo, a ocenjujemo, da je kontinuirani nadzor še vedno potreben. Inšpekcijski nadzor na gradbiščih bo usmerjen v izpolnjevanje obveznosti naročnikov in koordinatorjev, varovanje pred padci z višine ali v globino, v zagotavljanje in uporabo osebne varovalne opreme ter v zagotavljanje drugih osnovnih predpisanih zahtev s področja varnosti in zdravja pri delu.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov o varnosti in zdravju pri delu v medijskih hišah

Glede na aktualno problematiko v nekaterih medijskih hišah, ki je bila v zadnjem času tudi javno izpostavljena, se predlaga v letu 2012 tudi usmerjena akcija nadzora v medijskih hišah, in sicer na področju nadzora delovnih razmerij, kot tudi na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu. Na področju delovnih razmerij bo posebna pozornost namenjena nadzoru izvajanja določb Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/2002 s spremembami) v zvezi z zaposlovanjem (s posebnim poudarkom na 11. členu tega zakona), sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas, delovnim časom, odmori in počitki ter evidencami o delovnem času. Poudarek bo dan tudi spoštovanju določb Zakona o delovnih razmerjih v zvezi s plačilom za delo in regresom za letni dopust. Inšpektorji s področja varnosti bodo preverjali osnove zahteve v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravjem pri delu, še posebej z vidika novih določb zakona.

B. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

4. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost posredovanja zaposlitve in zagotavljanja dela

V okviru akcije nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost posredovanja zaposlitve in zagotavljanja dela, bodo inšpektorji preverjali izvajanje določb delovnopravne zakonodaje v zvezi z zaposlovanjem, plačilom za delo, delovnim časom, odmori in počitki, letnim dopustom in regresom za letni dopust. Prav tako bodo inšpektorji pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost posredovanja zaposlitve in zagotavljanja dela, preverjali, ali so pred začetkom opravljanja omenjenih dejavnosti pridobili zahtevano koncesijo oziroma ali so bili vpisani v register. Pri delodajalcih, ki zagotavljajo delo delavcev drugemu uporabniku, bodo inšpektorji preverjali, ali ti delodajalci upoštevajo določbe 165. člena Zakona o urejanju trga dela, skladno s katerimi ima delodajalec obveznost v času trajanja zaposlitve zagotoviti delavcu vse pravice iz delovnega razmerja, ki mu pripadajo skladno s predpisi, ki urejajo delovna razmerja.

5. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti strežbe jedi in pijač oziroma v gostinski nastanitveni dejavnosti – turistične kmetije

Med dejavnostmi, v katerih inšpektorji najpogosteje ugotavljajo razne kršitve delovnopravne zakonodaje, je tudi dejavnost strežbe jedi in pijač oziroma gostinska nastanitvena dejavnost. Glede na ugotovitve inšpektorjev v preteklosti bo v okviru te usmerjene akcije pod drobnogled vzeto izvajanje predpisov v zvezi z zaposlovanjem, s posebnim poudarkom na zaposlovanju za določen čas oziroma obstojem razloga za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Inšpektorji bodo preverjali tudi, v kolikšni meri delodajalci spoštujejo določbe, ki se nanašajo na delovni čas ter odmore in počitke, pa tudi na razporejanje delovnega časa in na vprašanje nadurnega dela. Prav tako bodo inšpektorji preverjali tudi izvrševanje določb Zakona o delovnih razmerjih v zvezi z delom otok, mlajših od 15 let, vajencev, dijakov in študentov.

6. Akcija nadzora delovnopravne zakonodaje v zvezi s izvajanjem Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

Gospodarska kriza vpliva tudi na področje sive ekonomije. V javni kampanji sodelujemo vsi nadzorni organi, ki imamo pristojnosti na področju preprečevanja in odkrivanja dela in zaposlovanja na črno, zato bomo nadzor nad zaposlovanjem na črno še naprej krepili z izvajanjem konkretnih akcij nadzora, z okrepljenim medsebojnim sodelovanjem in predvsem z medijsko kampanjo napovedovanja akcij in obveščanja o rezultatih posameznih akcij.

7. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje pri občinah

V letu 2012 bo potekala usmerjena akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravnih predpisov v občinah. Inšpektorji bodo v okviru akcije nadzirali izvajanje določb Zakona o delovnih razmerjih, ki se nanašajo na zaposlovanje, zlasti na zaposlovanje za določen čas in na diskriminacijo pri zaposlovanju. Prav tako bodo inšpektorji preverjali, ali so delodajalci sprejeli ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu, preverjali pa bodo tudi, ali delodajalci vodijo evidence na področju dela in socialne varnosti.

C. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

8. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih številok – reprezentativni vzorec

Tudi v letu 2012 bomo nadaljevali z izvajanjem akcije nadzora zagotavljanja desetih osnovnih obveznosti delodajalcev s področja varnosti in zdravja pri delu. Na osnovi opravljenih inšpekcijskih nadzorov pridobljene ugotovitve predstavljajo pomemben kazalnik splošnega stanja varnosti in zdravja pri delu v državi. Ugotavljamo tudi, da s takim naključno izbranim nadzorom znižujemo število takih subjektov, ki jim je to prvi inšpekcijski nadzor v času njihovega obstoja.

9. Akcija v zvezi z izpostavljenostjo delavcev, ki so na delovnih mestih izpostavljeni svincu ali njegovim spojinam

Izvedba te akcije se izvaja že letos in se bo nadaljevala v letu 2012. Namen akcije je ugotoviti izpostavljenost delavcev, ki so na delovnih mestih izpostavljeni svincu ali njegovim spojinam v različnih dejavnostih in kakšno je zagotavljanje oz. izvajanje varnostnih ukrepov. V akciji se preverja ali delodajalci izpostavljenost svincu ali njegovim spojinam obravnavajo kot posebno nevarnost oz. škodljivost, ali so na podlagi opravljene ocene tveganja določili potrebne varnostne ukrepe ali so v oceni tveganja opredelili delovna mesta, kjer se bo izvajal biološki monitoring na svinec, v kakšni periodiki in po kakšnem postopku se bo le-ta izvajal in ali se je biološki monitoring že kdaj izvajal. Preverja se tudi ali so delavci seznanjeni z nevarnimi lastnostmi svinca.

10. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine ali v globino na začasnih in premičnih gradbiščih

Akcijo nadzora nad izvajanjem predpisov s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine ali v globino na začasnih in premičnih gradbiščih se izvaja že nekaj zadnjih let in sicer z namenom, da se vzpostavi stalen nadzor nad gradbišči skozi vso gradbeno sezono ter se s tem vpliva na zmanjšanje števila smrtnih nezgod zaradi padcev v globino ali z višine. Ker so bili rezultati do sedaj izvedenih akcij spodbudni, bomo v letu 2012 ponovno izvajali to akcijo, ki bo obravnavala spoštovanje varnostnih zahtev v zvezi z delom na višini in bo trajala 9 mesecev oz. vso gradbeno sezono. Inšpekcijski nadzor bomo izvajali nad tistimi določbami priloge IV Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uradni list RS, št. 83/2005), ki obravnavajo varovanje pred padci z višine in v globino, prav tako pa bomo v to akcijo vključili tudi nadzor uporabe osebne varovalne opreme na gradbiščih, saj ta nepravilnost predstavlja drugo najpogostejše ugotovljeno kršitev na slovenskih gradbiščih. Ker smo v letu 2011 ponovno ugotavljali, da je spoštovanje predpisov s področja zagotavljanja varnosti pred padci z višine najslabše pri krovcih, klub temu, da so bili ti poostreno že nadzorovani, jih večina praviloma še vedno ne uporablja nobenega od načinov varovanja (kolektivno, osebno) pred padci. Zato bomo tudi v letu 2012 poostreno nadzirali prav njih.

11. Akcija nadzora v zvezi z izpostavljenostjo tveganjem, ki nastanejo zaradi umetnih optičnih sevanj

Na osnovi Direktive 2006/25/ES Evropskega parlamenta in Sveta o minimalnih zdravstvenih in varnostnih zahtevah v zvezi z izpostavljenostjo delavcev tveganjem, ki nastanejo zaradi umetnih optičnih sevanj, je bila izdana Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem (Uradni list RS, št. 34 /2010). Optično sevanje je vsako elektromagnetno sevanje z valovno dolžino med 100 nm do 1mm. V tem območju so ultravijolična sevanja, vidna sevanja ter infrardeča sevanja. Področje sevanja delodajalci slabo poznajo in mu posvečajo premalo pozornosti. Akcija se bo izvajala skozi celotno leto in sicer glede izpostavljenosti delavcev umetnim optičnim sevanjem, ocenjevanju tveganj ter predvidenih in izvršenih ukrepov za zaščito delavcev.

12. Akcija nadzora delodajalcev v gozdarski dejavnosti

V gozdarski panogi je bilo v letu 2011 povečano število nezgod s smrtnim izidom, čeprav ni bilo posebnosti na terenu kot so posledice po neurjih ali vetrolomih, ko se tveganje še poveča. Nasprotno lahko rečemo, da je bilo leto 2011 vremensko zelo ugodno za delo v gozdu z zelo malo deževnih dni, snega ali zmrzali, prav zato je zaskrbljujoče povečano število smrtnih nezgod. Ocenjujemo, da je na to vplivalo tudi dejstvo, da se lastniki gozdov odločajo zaradi nizke cene lesa, da opravijo tečaj iz varnega dela ter lahko sami opravijo spravo, potem pa opravljajo dejavnost tudi za druge. Ti strokovno niso dovolj usposobljeni, čeprav imajo opravljen tečaj iz varnega dela. Ravno tako ugotavljamo, da delodajalci dejavnost gozdarstva registrirajo, potem pa sami delajo v gozdu, kar je v nasprotju s pravili varnega dela. Zaradi vseh teh vzrokov, bomo v letu 2012 izvedli poostren nadzor nad izvajalci vseh del v gozdu, s poudarkom na uporabi osebne varovalne opreme, strokovne usposobljenosti in upoštevanja pravil varnega dela v gozdarstvu.

D. DRUGE AKCIJE

V letu 2012 se bodo na podlagi medsebojnega dogovarjanja izvajale tudi različne skupne akcije z drugimi inšpekcijskimi organi.

1. Koordinirani nadzor osebne varovalne opreme za zaščito nog

Koordinirani nadzor zaščitne, varovalne in delovne obutve bomo v letu 2012 izvedli na pisni predlog Tržnega inšpektorata RS z namenom, pridobiti splošno sliko stanja ustreznosti kupljene zaščitne, varovalne in delovne obutve pri delodajalcih ter proizvedene obutve pri dobaviteljih oz. proizvajalcih. Inšpektorji za delo bodo predvidoma v mesecu februarju in marcu nadzirali navedeno obutev pri delodajalcih po Zakonu o tehničnih zahtevah za ugotavljanje skladnosti (Uradni list RS, št. 99/2004 UPB 1), po Pravilniku o osebni varovalni opremi (Uradni list RS, št. 29/2005 s spremembami), v povezavi z Seznamom harmoniziranih standardov, katerih uporaba ustvari domnevo o skladnosti proizvoda z zahtevami Pravilnika o osebni varovalni opremi. Tržni inšpektorat RS bo predvidoma v mesecu aprilu nadaljeval nadzor proizvedene obutve pri dobaviteljih oz. pri proizvajalcih. V primeru ugotovljenih neskladnosti označevanja, vsebine navodila za uporabo in vsebine ES-izjave o skladnosti, mu bomo posredovali podatke o gospodarskem subjektu, ki je prodal tip kontroliranega proizvoda uporabniku.

2. Koordinirane aktivnosti nadzora se bodo izvajale tudi preko koordinacijskih sosvetov. Subjekti nadzora bodo na osnovi dogovora določeni sprti.

IV. PROGRAMSKE USMERITVE SOCIALNIH INŠPEKTORJEV

Po Zakonu o socialnem varstvu (v nadaljevanju ZSV) in 1. odstavku 10. člena Pravilnika o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva (Uradni list RS, št. 74/2004, v nadaljevanju pravilnik) izvaja socialna inšpekcija nadzor nad delom javnih socialno varstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki izvajajo socialno varstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo.

Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad delom drugih izvajalcev, ki izvajajo dopolnilne, razvojne in preventivne programe na področju socialnega varstva ter varstva otrok in družine po posebni pogodbi o sofinanciranju, za njihov nadzor pa se smiselno uporabljajo določila o izrednem inšpekcijskem nadzoru.

1. Redni inšpekcijski nadzor

Redni inšpekcijski nadzor mora biti pri vsakem izvajalcu socialno varstvene dejavnosti opravljen najmanj enkrat v obdobju treh let. Praviloma se bodo redni inšpekcijski nadzori v letu 2012 izvedli pri vseh tistih izvajalcih, pri katerih v zadnjih dveh letih nismo izvedli rednega nadzora.

Pri izvedbi rednih inšpekcijskih nadzorov bodo v skladu z določili 1. odstavka 10. člena pravilnika v letnem programu rednih nadzorov za leto 2012, poleg izvajalcev pri katerih bo izveden nadzor, določena tudi strokovna področja, ki se bodo pri teh izvajalcih še posebej podrobno proučila.

Pri pripravi programa rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2012 bodo za posamezne izvajalce socialno varstvene dejavnosti upoštevane spodaj navedene usmeritve, določene dopolnitve so mogoče na predlog Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

1.1. Centri za socialno delo

Pri centrih za socialno delo se bo proučilo izvajanje strokovnih in upravnih nalog s področja obravnave polnoletnih obsojencev in njihovih družin.

V nadzoru bo proučeno spremljanje in nudenja pomoči obsojencem in njihovim družinam, ki so povezani z odhodom obsojenca na prestajanje kazni zapora in ob njegovi vrnitvi. Preverjalo se bo izvajanje nalog, povezanih z odložitvijo zaporne kazni, sodelovanje pri izdelavi programa individualne obravnave obsojenca, nudenja pomoči obsojencu po prestani kazni zapora ter izvajanja nalog v zvezi s pogojno obsodbo z varstvenim nadzorstvom in pogojnim odpustom z varstvenim nadzorstvom.

1.2. Krizni centri za mlade in otroke

Pri kriznih centrih za mlade in otroke se bo preverilo zlasti nudenje prve socialne pomoči in osebne pomoči mladim v stiski, ki so se vanj zatekli, način sprejema in oskrbe otrok in mladostnikov do razrešitve njihovih težav, priprava ukrepov za vrnitev mladoletnika v njegovo družino ali drugo obliko bivanja in sodelovanje s pristojnimi centri za socialno delo, državnimi organi ter organizacijami, ki so pristojne za obravnavanje mladoletnikov.

1.3. Izvajalci socialno varstvene storitve institucionalnega varstva starejših

Pri domovih za starejše ter koncesionarjih, ki izvajajo socialno varstveno storitev institucionalno varstvo starejših se bo proučilo zlasti:

- dostop upravičencev in uporabnikov do informacij in pravil za določanje cen storitve, za razvrščanje v vrste oskrbe,
- postopek sprejema, premestitve in odpusta,
- medstrokovna timska obravnava uporabnikov storitve,
- notranji sistemi obravnavanja pripomb, ugovorov in pritožb uporabnikov storitve in informiranost uporabnikov o možnostih sodelovanja pri izvajanju storitve,
- možnosti za uresničevanje načel in pravic stanovalcev do individualizirane obravnave (individualni načrti obravnave), do socialnih stikov in zasebnosti,
- delo z dementnimi uporabniki storitve
- informiranje svojcev o izvajanju storitve in o njihovi vlogi pri tem.

1.4. Izvajalci socialno varstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu

Pri nadzoru izvajanja socialno varstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu (pri javnih zavodih, koncesionarjih in izvajalcih z dovoljenjem za delo) bodo proučene predvsem:

- pravne podlage izvajanja storitve in izračun višine prispevkov uporabnikov storitve,
- izvajanje storitve v okviru predpisanega standarda in normativa storitve,
- postopek ugotavljanja upravičenosti do storitve in pogojev za izvajanje storitve,
- vodenje predpisane dokumentacije in evidenc o opravljanju storitve,
- pogodbe, dogovori in poročila o superviziji neposrednih izvajalcev storitve
- spremljanje zadovoljstva uporabnikov in učinkovitosti storitve.

1.5. Lokalne skupnosti - naloge zagotavljanje storitve pomoč družini na domu kot socialne oskrba na domu

Nadzirano bo izvajanje nalog, ki jih lokalnim skupnostim nalaga ZSV za zagotavljanje storitve pomoč družini na domu kot socialne oskrba na domu, predvsem:

- organiziranost zagotavljanja storitve v občini,
- način in postopki izbire neposrednih izvajalcev storitve,
- zagotavljanje obsega storitve glede na nacionalni program socialnega varstva,
- izpolnjevanje obveznosti občin za sofinanciranje storitve,
- uresničevanje predpisov o oprostivah pri plačilu storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu.
- uresničevanje predpisov Uredbe o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev.

1.6. Izvajalci socialno varstvene storitve socialni servis

Pri izvajalcih socialno varstvene storitve socialni servis bodo proučene predvsem:

- pravne podlage za izvajanja storitve,
- cenik storitve in izračun cene za leto 2011 in 2012,
- izvajanje storitve po predpisanem standardu,
- evidence opravljanja storitve za posamezne uporabnike,

1.7. Izvajalci socialno varstvene storitve institucionalnega varstva odraslih z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovalno kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja

V posebnih socialno varstvenih zavodih za odrasle, varstveno delovnih centrih (javnih zavodih in koncesionarjih) in enotah domov za starejše, ki izvajajo socialno varstvene storitve institucionalnega varstva odraslih duševno in telesno prizadetih oseb, se bo proučilo predvsem:

- prilagoditev programa izvajanja storitve posameznim skupinam stanovalcev in potrebam posameznika,
- uporabo predpisanih metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja aktivnost in avtonomijo stanovalcev ter skrbi za zagotavljanje dostojanstva posameznika.

1.8. Izvajalci socialno varstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju

V socialno varstvenih zavodih za usposabljanje se bo pri izvajanju socialno varstvene storitve institucionalnega varstva otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju se bo proučilo predvsem:

- skladnost izvajanja socialne oskrbe s predpisanim standardom in normativom po Pravilniku o standardih in normativih socialno varstvenih storitev,
- postopke in programe priprave in podpore za življenje po zaključku usposabljanja.

1.9. Izvajalci socialno varstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji

V varstveno delovnih centrih – javnih zavodih in koncesionarjih - ki izvajajo socialno varstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji se bo proučilo predvsem:

- uporabo predpisanih metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja avtonomijo uporabnikov ter skrbi za zagotavljanje načela individualizacije in možnosti izbire (tudi individualizirani načrt izvajanja storitve),
- pogoje in način zagotavljanja multidisciplinarnega pristopa in celovitosti obravnave ter možnosti izbire pri nujenju storitve.

Redni nadzori se izvedejo v skladu z letnim programom do konca februarja naslednjega leta.

2. Izredni inšpekcijski nadzori

Po zakonu se bodo izredni inšpekcijski nadzori izvajali na pobudo upravičenih predlagateljev ter po oceni direktorja socialne inšpekcije.

Glede na vse navedeno si bo Inšpektorat RS za delo s svojo represivno in preventivno vlogo tudi v letu 2012 prizadeval, da bi se sprejeta zakonodaja spoštovala v čim večji meri.